

Załącznik
do Uchwały Nr **XXVI / 191 / 2012**
Rady Gminy Nędza
z dnia 25 czerwca 2012 roku

Program Ochrony i Promocji Zdrowia Psychicznego
Gminy Nędza na lata 2012-2015

KWIECIEŃ 2012

I. WPROWADZENIE

Podstawą prawną do działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego są:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r., Nr 24, poz. 128),
2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231 poz. 1375),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
4. Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (tj. Dz. U. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. z 2007 r. Dz. U. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

Wg definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowiem określa się „stan pełnego dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego a nie tylko brak choroby lub zniechęcenia”.

W odniesieniu do przytaczanej definicji zdrowiem psychicznym jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie. W związku z powyższym zdrowie psychiczne jest ważnym elementem zdrowia publicznego. WHO, Unia Europejska oraz organy administracji publicznej Polski opracowały szereg dokumentów określających modele opieki psychiatrycznej.

Podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określająca, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego w aspekcie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego polega w szczególności na:

- ✓ promocji zdrowia psychicznego,
- ✓ zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- ✓ zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wsparcia i pomocy umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania,
- ✓ kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Niniejszy program określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej.

Gminny program obejmuje propozycje działań w obszarze ochrony i promocji zdrowia psychicznego na terenie Gminy Nędza.

W Programie położono nacisk na zadania z zakresu promocji zdrowia zaburzeń psychicznych, zapewnienia dostępności do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym i lokalnym oraz budowie partnerstwa i współdziałania pomiędzy wszystkimi podmiotami współuczestniczącymi w realizacji proponowanych zadań.

II. LOKALNA DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w Gminie Nędza jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach realizowanych zadań, które nakreśla ustawa o pomocy społecznej, przyznaje świadczenia pomocowe w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz pomocy instytucjonalnej (kierowanie do DPS).

Do zadań własnych Gminy należy również opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, których celem jest integracja osób i rodzin szczególnego ryzyka, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ponadto Gmina Nędza realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2020

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychiatryczne),
- upośledzone umysłowo, wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych, lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Z danych statystycznych przedstawionych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego wynika, że w ciągu 18 lat, od 1990 – 2007 r., wskaźnik rejestrowanego

rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych wzrósł o 119% (z 1.629 do 3.571 na 100 tys. ludności) w opiece ambulatoryjnej i o 50% (z 362 do 542 na 100 tys. ludności) w opiece stacjonarnej.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nędzy w oparciu o kryteria definicji zaburzeń psychicznych sformułowanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało (nie dotyczy usług w ośrodku wsparcia):

- w 2009r. 17 osób z zaburzeniami psychicznymi,
- w 2010r. 18 osób z zaburzeniami psychicznymi.
- w 2011r. 16 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Opieka psychiatryczna i wsparcie osób chorujących psychicznie i upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych w Gminie Nędza zorganizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w następujący sposób:

1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin obejmujące w szczególności poradnictwo prawne, medyczne i rodzinne, realizowane w ramach działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
4. Obejmowanie wsparciem osób chorujących psychicznie i upośledzonych umysłowo należy do Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" s.c – Ośrodek Zdrowia w Nędzy.
5. Na terenie Gminy w roku 2011 jest około 15 dzieci poniżej 18 roku życia objętych nauczaniem specjalnym lub dowożonych do ośrodków rehabilitacyjnych.

III. PRIORYTETY I DZIAŁANIA W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

1. Systematyczna aktualizacja informacji o potrzebach i uwarunkowaniach zdrowotnych mieszkańców Gminy Nędza.
2. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
3. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia środowisku.
4. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego.
5. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
6. Przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Tworzenie instytucji poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.
8. Prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych odpowiednio do grup docelowych.

9. Szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu, a także uzależnionych od substancji psychoaktywnych.
10. Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego, w tym działań edukacyjnych.
11. Współpraca Gminy Nędza w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, Poradnią Zdrowia Psychicznego w Raciborzu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Raciborzu, SPZOZ Państwowym Szpitalem dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku przy ul. Gliwickiej 33, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" s.c w Nędzy, oraz organizacjami pozarządowymi.

IV. ZESTAWIENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH DLA PROGRAMU OCHRONY I PROMOCJI ZDROWIA PSYCHICZNEGO W GMINIE ŚWIESZYNO ZGODNIE Z NARODOWYM PROGRAMEM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Nędza przyjęty na lata 2012-2015 określa kierunki działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.
2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Wskazane powyżej priorytety będą realizowane w szczególności poprzez działania w ramach Programu.

Cele szczegółowe w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym:

- 1) Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
- 2) Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
- 3) Zwiększanie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Cele szczegółowe w zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej:

- 1) Upowszechnienie środowiskowego modelu psychicznej opieki zdrowotnej.
- 2) Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.
- 3) Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Cele i zadania:

Cele, zadania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
<p>Cel główny 1: PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO I ZAPOBIEGANIE ZABURZENIOM PSYCHICZNYM.</p>		
<p>Prowadzenie kampanii informacyjnej o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do dzieci i młodzieży. Prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Prowadzenie wczesniej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.</p>	<p>Zespoły Szkolno – Przedszkolne z terenu Gminy Nędza (Górki Śl. Babice, Zawada Ks.) Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Nędzy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" s.c – Ośrodek Zdrowia w Nędzy; Rewir dzielnicowych w Nędzy</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami Organizowanie prelekcji pogadank z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego</p>	<p>Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny D/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, pracownicy GOPS; Zespoły Szkolno – Przedszkolne; Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Nędzy,</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Podniesienie świadomości środowiska lokalnego na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez umieszczenie plakatów oraz ulotek w miejscach ogólnie dostępnych.</p>	<p>pracownicy GOPS;</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Cel szczegółowy: <u>Zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.</u></p>		
<p>Porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi, kierowanie do Poradni Zdrowia Psychicznego</p>	<p>GOPS w uzgodnieniu z NZOZ.</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.</p>	<p>Zespoły Szkolno – Przedszkolne; Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Nędzy,</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Poradnictwo i pomoc osobom w sytuacji kryzysu emocjonalnego, psychicznego. Kierowanie do Poradni Zdrowia Psychicznego.</p>	<p>Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, GOPS.</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Cel szczegółowy: <u>Zwiększenie integracji społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</u></p>		
<p>Organizowanie wsparcia mającego na celu ogólne usprawnienie, rozwijanie umiejętności obejmujących czynności życia codziennego, poprawę kondycji psychicznej i fizycznej.</p>	<p>GOPS; Organizacje pozarządowe</p>	<p>2012-2015</p>
<p>Organizowanie dni otwartych, prezentacja twórczości, umiejętność, wyjazdy do kina, wycieczki, turnusy.</p>	<p>GOPS; Organizacje pozarządowe</p>	<p>2012-2015</p>

Cel główny 2: ZAPEWNIENIE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI WIELOSTRONNEJ I POWSZECHNIE DOSTĘPNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ INNYCH FORM OPIEKI I POMOCY NIEZBĘDNYCH DO ŻYCIA W ŚRODOWISKU RODZINNYM I SPOŁECZNYM.		
Cel szczegółowy: <u><i>Upowszechnienie środowiskowego modelu psychicznej opieki zdrowotnej.</i></u>		
Współpraca ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie Gminy, powiatu i miasta Racibórz. Miasto Rybnik.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" s.c – Ośrodek Zdrowia w Nędzy; Oddział Psychiatryczny w Rybniku; Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu	2012-2015
Cel szczegółowy: <u><i>Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.</i></u>		
Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, kierowanie do DPS dla osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanie na komisję do spraw orzecznictwa.	GOPS	2012-2015
Cel szczegółowy: <u><i>Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi</i></u>		
Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do PUP w Raciborzu (środki PFRON) w celu kontaktu z pośrednikiem pracy i uzyskania informacji na temat możliwości ubiegania się o: sfinansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania osoby niepełnosprawnej, uczestnictwa w instrumentach i usługach rynku pracy określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, udzielanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.	GOPS	2012-2015
Cel szczegółowy: <u><i>Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy</i></u>		
Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego.	WÓJT Gminy Nędza	2012-2015
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego.	Powołany Zespół do koordynacji i monitorowania	2012-2015

Niniejszy Program określa najbardziej istotne elementy Polityki zdrowotnej Gminy Nędza i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców.

V. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

- Środki własne Gminy Nędza;
- Środki własne realizatorów zadań,
- Środki pozyskane w ramach programów ministerialnych,
- Środki NFZ, w ramach zawartych kontraktów,
- Środki z PFRON,

- Środki pozabudżetowe,

VI. KOORDYNATOR PROJEKTU

Kierownik GOPS

VII. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Corocznie będą przygotowywane informacje z realizacji zadań za rok poprzedni, które przesyłane będą do Ministerstwa Zdrowia lub do wskazanego przez Ministerstwo Podmiotu w terminie do 15 maja każdego roku.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Realizatorzy zaangażowani w realizację poszczególnych działań monitorują potrzeby oraz zmiany ilościowo – jakościowe, które będą stanowiły podstawę do dokonywania zmian w poszczególnych działaniach programu.

PODMIOTY UCZESTNICZĄCE

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nędzy
- ✓ Zespół Oświaty Samorządowej w Nędzy;
- ✓ Zespoły Szkolno – Przedszkolne (Babice, Górki Śl., Zawada Ks.)
- ✓ Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Nędzy,
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" s.c – Ośrodek Zdrowia w Nędzy;
- ✓ Oddział Psychiatryczny w Rybniku;
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu
- ✓ Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- ✓ Dzielnicowi z terenu Gminy Nędza;
- ✓ Urząd Gminy Nędza.